

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.
Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, folie nu se dau.
Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă folii la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director, Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.)

Mișcarea sănătoasă națională-creștină

răpește cu sine tot mai mult straturile largi de popor românesc.

Dl prof. A. C. Cuza prin județele Moldovei.
 Moldova îl primește cu o însuflețire plină de nădejde.

— Scrisoare din Moldova. —

În viața noastră de toate zilele trăim clipe bune și rele, dar, după cum putem mărturisi cu toții, mai ales ce ne privește pe noi Românii din Moldova (ori și voi fraților din toată țara?), trăim mai multe rele decât bune... Totuși, o clipă de alinare, de bucurie, de înviore a nădejzii noastre de mai bine, are darul să șteargă din sufletul nostru nu clipe, ci întregi epoce (șir lung de ani) de suferințe și de greutate îndurate...

Se vede că viața grea ce a avut de dus poporul nostru românesc, l'a întărit așa sufletește, că trece destul de ușor și neînfrânt de nenumăratele încercări, iar când ajunge la o zi de bucurie, uită tot năcazul și toată suferința, mulțumind lui Dumnezeu că măcar de aci încolo poate nădăjdui și el ceva mai bine!

Acestea sunt credințele ce ni-am făcut despre poporul din Moldova după ce am trecut prin mijlocul lui prin câteva județe, cu dl profesor A. C. Cuza în luna trecută, Iulie.

În luna Iulie, dl prof. Cuza, însoțit de mai mulți credincioși ai mișcării naționale creștine, — a venit să cerceteze câteva orașe și comune fruntașe din județul Neamț. A mers întâi la Piatra-Neamț, pe ziua de 19 Iulie.

Primirea ce s'a făcut aci căpeteniei acestei mișcări, singura dela care se mai poate aștepta izbăvirea noastră de căderea în groapa ce ni-o sapă neamul diavolesc sub ochii noștri, ba cu ajutorul nepriecpușilor dintre noi, ca să ne înghită — a fost dintre cele ce se văd numai rar pe aici pe la noi. I-a leșit lumea înainte, în costume naționale frumoase și curate, ca și cum ar vrea să zică: națională e simțirea voastră, curată inima voastră, în port național, strălucitor de curat, venim să vă întâmpinăm, ca să vedeți și din aceasta, că vă înțelegem și vă prețuim! Și purtau steaguri tricolore împodobite cu crucea „svastica”, pentru ca și prin asta să arate, că deosebesc această mișcare,

de celelalte zdruhăeli ale partidelor politice, cari și ele scot steaguri „naționale”, dar primesc sub acelea ori-ce amestecături de limbi și de credințe, primesc și pe cei ce și scutură perciunii, ducând cu ei sub acele steaguri, toată viclenia lor și gândurile lor negre față de „luptătorii partidului” de a cărui pulpană de altfel și ei își atârnă perciunii!..

Nu e așa cu steagurile purtate de „Liga Apărării Naționale Creștine”! Sub steagurile acestora, purtătoare a semnului sfintei cruci, și anume a crucii luptătoare (svastica), — sub acestea nu încap vipera evreiască, nici altă seminție necredincioasă neamului nostru, țării noastre, Regelui nostru și credinței noastre!

Pentru aceea mișcarea în fruntea căreia stă dl Prof. Cuza, se deosebește din temelie de mișcările celorlalte partide politice, cari au în jocul lor unele mai mult, altele mai puține căpuși evreești, — și pentru aceea poporul Moldovean l-a leșit în cale peste tot locul pe unde a trecut, cu stâlpi și cu ramuri!

Cu frumos alai a fost condus dl Cuza și însoțitorii (două automobile) în orașul Piatra-Neamț, — și sala Teatrului, în care se vestise adunarea, s'a dovedit, într'adevăr, mult prea mică decât să încapă mulțimea de peste 3000 de oameni, printre cari numeroși țărani, ce au venit să asculte noua evanghelie a mântuirii noastre.

De aceea dl Cuza a rugat mulțimea să treacă în „Parcul Gospodinelor” pe muntele Cozia, — unde mergând a vorbit lumii, trezind o însuflețire negrăită și umplând obiditele inimi românești de nădejde, că — nu vom pleri, ci spre mântuire mergem! Că nu suntem noi neam pe care să-l pună în mormânt o ceată de hiene păcatoase! Vor cădea ele de loviturile noastre de măciucă ce le vor primi după ureche, nu noi în groapa pe care ele ni-o scormonesc cu ghiarele lor de iad.

Furtuni de aplauze (bateri în

palme) și strigăte de plăcere, coperiau cuvintele de apostol ale dlui Profesor Cuza.

Și fiindcă „Liga Apărării Naționale Creștine” și-a pus temelile în tot acest ținut și și-a înflințat filialele sale prin comunele cele mai de seamă, — acelea și-au făcut steaguri ale lor, steaguri frumoase, tricolor, lucrate de mâni de tinere studențe, purtând pe ele semnul credinței noastre în izbăviră: svastica. Aceste steaguri au fost aduse din împrejurime, ca să fie sfințite acum, din prilejul venirii între noi a capului mișcării, și în fața lui.

Erau 8 steaguri minunate, cu svasticele frumoase lucrate pe ele și cu numele comunei pe care o închipulau aci.

Sfințirea s'a făcut; s'au rostii vorbiri despre înșănătatea zilei și a mișcării, — total s'a petrecut în prea frumoasă ordine (bună rânduială) și pe la orele 2 1/2, întrunirea s'a sfârșit, lăsând mulțimea cu sufletele înălțate și cu inimile pline de nădejdi bune.

La Roznov.

De aci dl Prof. Cuza și însoțitorii, s'au îndreptat cu cele 2 mașini (automobile) spre fruntașa comună Roznov. Mulți cetățeni l'au urmat, mergând unii cu trenul, alții cu căruțele, pe unde puteau.

La marginea satului, o mulțime de peste 7000 de oameni, aștepta nerăbdătoare sosirea dorșilor oaspeți. Uralele (strigătele de plăcere) cu care a fost primit, nu se pot descrie. Și ce-am văzut aci, nu s'a văzut alurea! Iaca ce:

Cuza purtat pe sus, în jilț, de bătrânii satului.

După frumoasele cuvinte de binevenire, 8 gospodari bătrâni, cu capetele albe, plângând de bucurie că văd pe viăstarul cel de domnească viță, în care vază și azi sufletul marelui Dămn Cuza, l'au pus pe Profesorul Cuza într'un jilț și l'au luat apoi ei pe sus, pe umeri, și așa l'au dus până la ușa sfintei biserici, cale de vreo 500 metri.

Intrați toți în biserică, s'a început o ferbinte rugă către Dumnezeu, ca să ajute credincios poporul său, să iasă biruitor și din primejdia împotriva căreia se ridică prin noua mișcare, așa cum biruitor a leșit din

alte multe primejdii, cari l'au încercat prin negrele veacuri apuse.

Sfârșindu-și rugăciunea, cuceritul slujitor al altarului, a vorbit, mișcat până la lacrimi, de bucurie, că vede această mișcare mântuitoare, pornită tot din mândra lor Moldovă, care era gata să se sufocase, și dă binecuvântarea Cerului peste toți credincioșii mișcării și peste Căpeteniile ei.

Apoi bătrânii au ridicat de nou pe umeri pe acel de care își leagă atât de strâns nădejdiile sufletelor lor, pe vrednicul profesor A. C. Cuza, și așa l'au dus, urmat și încunglurat de tot poporul, care îl aclama din suflet, — până în curtea Școlii. Aci domnul Profesor Cuza a ținut poporului o minunată vorbire, în care l-a arătat, cu limpeziciunea pe care numai în vorbiri d-sale o putem afla atâta de mare, — în ce primejdie ne găsim, ce zile triste așteaptă neamul nostru într'un viitor prea apropiat (ce viitor?, este acum în ghiarele lui!), și chiamă mulțimea la lupta de apărare, de mântuire, până nu e prea târziu!

Vorbele îl erau supte cu sete de mulțimea ce l'asculta, — și nu a mai rămas aci inimă rătăcită; toată lumea e pentru mișcarea aceasta națională creștină.

De aci dl Profesor și însoțitorii s'au întors iar la Piatra Neamț, unde la orele 6³⁰ a ținut o Conferință (vorbire lămuritoare pe larg) despre „Progresul Civilizației” (înaintarea pe drumul de luminare a lumii), în folosul „Coloniilor școlare” (a copiilor slăbuți). L'a ascultat lume foarte multă; succes foarte frumos.

— De aci dl prof. Cuza și însoțitorii au plecat la Mănăstirea „Bistrița”, unde au luat parte la rugăciunea de seară, s'au închinat la mormântul Domnitorului Alexandru cel Bun, apoi, după o bună zi de muncă, s'au odihnit aci în aerul liniștit al lumii evlavioase a Mănăstirii...

(Despre a doua zi a scestei cercetări a Moldovei, în numărul viitor).

Unele — altele.

Impărțirea nouă a județelor

a făcut schimbări în formațiunea de azi a multora. Așa, se spune ca lucru hotărât, că județul Caraș-Severin să împarte în 2 ori 3 județe, cu 2—3 prefecturi nouă, la Caransebeș și Oravița. Reședințele cele

nouă de județ vor primi și Tribunalele și tot ce se ține de un oraș cu scaun de conducere a județului.

Blajului i s'a făcut dreptate. Ungurii l-au nesocotit și au pus reședința județului la Dicio-Sân-Mărtin, unde-și culbăriseră ei ungarime destulă, ca un cui bătut în inima ținuturilor atât de curat românești a Târnavelor. Stăpânirea românească a mutat scaunul județului la **Blaj**, ceea-ce e un lucru drept și va ajuta mult la dezvoltarea Blajului.

Albei-Iulia i se face aceeași dreptate ca și Blajului, aducând Prefectura dela Alud aci. Pocitul județ al Albei-inferioare, care se întinde ca un verme fără formă până la Ocna-Sibitului, va primi o formă cinstită, rotunzită firească și cu scaunul de conducere în locul cel firească.

— Numai de județul **Hunedoarei** nu auzim o vorbă bună. Acest județ, e atât de mare, încât numai cu greu se poate conduce din Deva. E e o nenorocire pentru Românul dela Bala-de-Criș, dela Vaja de jos și dela Bulzești, să vină la Deva dacă are lucru la Tribunal sau la Subprefectură, — când s'ar putea opri la Brad. S'ar da o fi-

reasă și dreaptă dezvoltare acestor comune cu trecut plin de vrednicie pentru neamul nostru, și ar fi o reparare a pedepsei ce i-a dat-o Zarandului stăpânirea ungurească, tocmai pentru-că prea era viu aci sufletul românesc!

Bradul are acolo pe părintele protopop Pîso, deputat cu trecere mare în partidul la putere, — are senator pe fratele ministrului Constantinescu, — aceștia nu au nimic de zis în folosul ținutului pe care îl reprezintă în parlament și pe lângă domni la putere? Sau el nu află că ar fi spre binele ținutului Zarandean acest lucru?

Na ne putem închipui ca starea să rămână cum a fost. Doar județul Caraș Severinului avea 450.000 locuitori și se împarte în trei, iar al Hunedoarei, cu 400.000, să nu poată fi împărțit în două?

Așteptăm cu nădejde, că se va face schimbarea cerută, nu de interese personale, ci de trebuințele strigătoare ale poporului, ale locuitorilor din acest județ, — chiar dacă la București nu s'ar ținea samă de strigarea nedreptății din trecut, care a lovit în sufletul atât de românesc al Zarandului.

revolver asupra lui, dar nu l-a ni-merit. Apoi s'a dat de bunăvoie în mâinile poliției. Intrebat de ce a făcut-o, a spus: — Ca să răzbun pe profesorul Cuza!

E arestat la Galata.

Alți 4 studenți arestați:
Moța, Sîrbu, Eremia.

Pentru tulburările din Iași, în șirul cărora au fost bătuți mai mulți jidani și s'au spart ferestrela multe case jidovești, au fost arestați studenții I. I. Moța, Sîrbu și Eremia și elevul Casian Mihailescu, Popovici dela Școala comercială, Traian Hrișan și P. Constantinescu, dela Căile Ferate.

Ei au fost dați în judecată, ca cei cari au fost pus la cale tulburările răzbuțătoare. Vor fi judecați după legea Mârzescu, scurt, în zilele astea.

— Guvernul, temându-se de întinderea tulburărilor, a luat măsuri foarte aspre de pază.

Urmările nu se pot încă prevedea.

Se fac în 25 August

alegeri pentru
„Camerale de Agricultură“.

Printre legile votate în primăvara aceasta de Parlamentul dela București, legi asupra cărora și folle au vorbit prea puțin și și în sfatul țării s'au lămurit prea puțin — pentru-că domnii deputați în loc să dezbată amănunțit și frumos legea ce li-i pusă înainte spre cercetare, numai se ceartă și zblară de asurzesc țara, încât lumea iubitoare de muncă, nici nu mai ascultă ce se petrece acolo, — e și legea pentru înființarea „Camerelor de Agricultură“.

Gândul din care au purces legiuitorii, nu e rău, din potrivă, s'au gândit la un lucru de folos pentru poporul agricol (lucrător de pământ), — dar ca lucru nou, el e privit încă cu oarecare neîncredere. Că gânduri frumoase mulți au și avem, dar oamenii cari să le treacă în deplinire, de aceștia e lipsă mare.

Totuși, să nădăjduim că ne va da Dumnezeu, pe rând, și oameni cari să poate face lucrurile spre cel mai mare bine al poporului.

Iaca ce spune legea că este noua așezământ.

„Camerale de Agricultură sunt așezăminte de obște, înființate cu scopul de a reprezenta și ocroti interesele agriculturii (adecă trebuințele și foloacele lucrărilor pământului), a zootehnice (a creșterii vitelor) și a silviculturii (a pădurilor), cu toate ramurile lor, — precum și de a ajuta cu toate mijloacele la sporirea rodului tuturor ramurilor agricole (în lagătură cu lucrarea pământului), a vitelor și pădurilor“.

Pentru ca această ocrotire a muncii plugărești și a celor-ce se țin de ea, să se poată face cu folos, — legea pune în mișcare tot poporul plugăresc din țară, și anume

pe cuprins de județe, ca să-și înființeze Camere (Cancelarii de conducere) Agricole. Și pentru ca în acele Camere să între oamenii în care poporul are mai multă încredere, așadar acela dela cari el nădăjduște mai mult bine, — legea dă poporului însuși puterea de a-și alege pe conducătorii Camerelor, anume pe județe. Fiecare județ își are „Camera sa Agricolă“, în care de-o trimite oameni cu tragere de inimă și cu pricepere pentru treburile economice ale poporului din județ, — acela vor putea face multe lucruri bune pentru județ, — de-or pune în ele oameni slabi ori fără pricepere, — cu puțin ori cu mai nimic se vor alege.

„Camera Agricolă“ a fiecărui județ, stă din 17 membri aleși de obștea mare a județului, de toți alegătorii lui, pe timp de 5 ani!

În sfatul celor 17 aleși, mai întră însă și 11 membri „de drept“, cari au loc acolo și fără a fi aleși, ci în temelul științei ori slujbei lor, pentru care legea îi trimite ca sfetnici în Cameră.

Pe ziua de 25 August e pusă ziua de alegere a celei dintâi „Camere de Agricultură“ în fiecare județ.

Precum Camera este a întregului județ, — tot așa și alegerea se face de întregul județ la oaltă.

Și cum toate partidele sunt tare bănuțtoare unele față de altele, și se tem că în nouăle așezăminte vor intra oameni „din celelalt partid“ și de-or face acela vr'un lucru bun, apoi poporul o să îndrăgească „partidul“ acela, — de aceea vedem că și în jurul acestei alegeri s'au pornit „lupte de partid“, că ba pe „al mei“, ba pe al mei oameni să-l alege, plugarule, că numai atunci va ploua norocul pe tine, — dar de alegeți pe celalalt, te va săruta sărăcia 'n bot!.

Și așa partidele se pun în linie de bătaie și își întocmesc liste de membri numai dintre oameni de al lor. De-or fi în celalalt partid oameni cât de luminați în treburi de plugărie, — acela nu-s buni!

Pe când adevăratul bine al poporului ar cere, ca în aceste Camere să între de fapt cei mai luminați în ale plugăriei, de ori-ce partid ar fi, că din sfatul lor cel împreună, să lasă cele mai cuminiți hotărâri, cari să ajute la înflorirea economică a poporului din județ.

Dar fiindcă la așa ceva nu se pot gândi „partidele politice“, ci ele văd toate în lume și 'n țară numai prin ochelarii lor de partid, și fiindcă liberalii cred că fericirea țării poate veni numai prin oamenii lor, naționali că numai prin al lor, averescanii că numai prin al lor, — așa vom vedea în luna asta „lupte de alegere“ date pe liste de partid, în jurul — „Camerelor de Agricultură“.

La noi în Ardeal zăpăceala va fi cam mare, — căci alegerea pe un cerc afăta de mare, cât tot județul, se face la noi întâia dată, — și mulți se vor încurca.

Războiul dintre noi și Evrei se deschide de ei?

Profesorul A. C. Cuza, atacat de doi jidani la Iași, cari după ce-l lovesc în obraz, fug mișelește!

Începutul răspunsurilor se dă la Iași și Focșani.

Studentul Urziceanu trage 4 focuri asupra Evreului Grünspan, indemnătorul.

În Jidanii din Iași, decând s'a început acolo zidirea „Căminului Cultural Creștin“ și decând dl Prof. Cuza a fost primit prin Moldova așa cum e descris mai sus, — semn că poporul se deșteaptă și că mâne va pași el ca stăpân în țara sa!, — a început să fiarbă fierea, de-nădejdea să-i cuprindă și să-i facă să-și plardă capul, — pe care și așa vor trebui să și-l peardă odată așa cum vrednicesc.

Sâmbăta trecută seara, dl profesor A. C. Cuza, mergând din oraș spre casă, când s'a abătut din strada principală pe una laterală ce bate în strada Codrescu, unde locuiește d-sa, — deodată a simțit că doi necunoscuți îl calcă mereu în urmă, de-aproape. Dsa și-a mărit nițel pasul, ca să se depărteze de necunoscuți, dar acela s'au luat și el mai în grabă după d-sa. La un loc apoi l-au sărit înainte, și unul din ei, funcționarul comercial Lehrman, s'a repezit la d. profesor și l'a izbit cu nodurile pumnului sau cu ceva obiect tare, în obraz, așa de păcătos, că l-a spart ochelarii, rănindu-i obrazul cu sfărmiturile sticlelor și făcându-l să-l pornească sângele pe nas, — apoi au luat-o la fugă în chip Iaș și mișereabil amândoi.

Un polițist ce era pe acolo, auzind larma iscată între dl profesor și bandiții ce-l atacase, a sărit și

a prins pe unul, pe Lehrman, iar celalalt a scăpat.

Jidanul a fost arestat.

Răspândindu-se vestea în oraș, studenții aflători acolo încă în aceea seară s'au adunat la „hotel Bejan“ și au protestat împotriva banditizmului, apoi venind în grupă (toți la oaltă) au bătut pe câțiva Evrei dela berăria din piața Unirii, iar în câteva străzi au spart ferestrela la mai mulți jidani.

Mișelul ce a atacat pe dl prof., tăgăduiește acum în ruptul capului că l'ar fi atins, — și nici pe ortacul său nu-l spune, zice că nu știe cine era.

La Focșani aflându-se de ticălosul atac, au avut loc demonstrații mari, cu bătăi, cu aruncări de petri, cu spargeri de ferestri. Au fost câțeva arestări.

La Ungheni demonstrații împotriva Jidanilor.

La București demonstrații mari.

Studentul Urziceanu trage 4 focuri asupra lui Grünspan.

Dl Profesor Cuza a spus că indemnătorul la atacul asupra d-sale, e morarul (jidani) Grünspan, la care e slujbaş Lehrman.

Grünspan a fost chemat la judecătoria ca să fie ascultat. Când leșea dela judecătoria, studentul Urziceanu a tras 4 focuri de

Ca al noștri cetitori să nu se incurce, — le vom da în numărul viitor *lămuriri limpezii, scrise pe limba poporului*, — cum au de umblat în jurul acestor alegeri după legea nouă. Le vin chiar la timp, nu prea târziu.

Cei ce le vor cei — nu se vor mai incurca.

Pentru

„Căminul Cult. Creștin“

(Casa Studenților).

Din Vințul de jos ne-a trimis dl Iacob Stinea Președintele „Reuniunii meseriașilor români“ de acolo și d. Nic. Stanciu, cassar, suma de Lei 1051, pe care au adunat-o cu prilejul sfințirii Steagului „Reuniunii“ lor. „Am adunat această sumă, ne scriu vrednicii Români, — din dragoste creștinească și din dorul de a sprijini tot ce e creștinesc și românesc, pentru Casa studenților noștri dela Iași, cărora le dorim spor în lucrul început și ca Dumnezeu să le ajute, ca în timpul cel mai scurt să curățe țara de liftele evreești!..“

Din Călugăreni (jud. Neamț, în Moldova), membrii „Casei de stat și cetire General Averescu“, trimițând abonament la folie noastre, au trimis prin d. Vasile Diaconță și 300 Lei pentru Căminul Cultural dela Iași. Lista cu numele dăruitorilor o vom publica îndată ce ne va sosi.

Din Pătrângenii (lângă Zlătina, Munții Apuseni) ne-a trimis fratele nostru Petru Simedrea 180 Lei, primii dela: Petru Simedrea, brigadir silvic, 50 Lei, Alexandru Jorji, crămar 50 lei, Ioan Ianc, comerciant 50 lei, Traian Clonța, 30 lei, — de tot 180 Lei:

Di Dumitru Jarca, măestru crotor de haine seleștinește la Orăștie, dăruiește 200. —

„Societatea Studenților din Polana-Sibiului“, ne-a trimis 100 Lei.

Suma de azi . Lei 1831.—

Din Nrul trecut 97.170.—

Dă tot la „Lib.“ Lei 99.001.—

Din Vatra-Dornii (Bacovina) s'a trimis la Iași de-adreptul suma de 5000 Lei, adunată de zelosul dl Șofron Robotă, dela următorii:

Șofron Robotă 250 lei, Ș. Bodea 50 l., M. Negrea 50 l., L. Negrea 40 l., M. Negrea 50 l., I. Budei 40 l., G. Tudorean 50 l., G. Pața 20 l., S. Pentelei Carnu 100 l., L. Leuștean 20 l., G. Darțu 20 l., I. Rusoi 20 l., V. Grigorevici 50 l., P. Bonches 40 l., C. Nubert 100 l., N. Stolieru 20 l., P. Moroșan 20 l., Banca Câmpulung-Moldovenesc filiala Vatra-Dornei 100 l., G. Odochian 40 l., M. Rusu 100 l., T. Bizon 20 l., Z. Robota 10 l., N. Iugan 5 l., S. Negrea 60 l., Grigori Dragan 50 l., A. Tuțusanu 100 l., N. Vleju 100 l., Avocat A. Șerban 25 l., C. Niculița 40 l., Ax. Carnu 40 l., S. Porcușan 20 l., A. Pedimonte 60 l., C. Andrieș 100 l., S. Rusoi 60 l., E. Simionescu 100 l., T. Taucher 60 l., Gh. Marcu 40 l., Gh. Bojescu 100 l., R. Matei 100 l., M. Iuga 100 l., M. Tiesă 40 l., N. Munteanu 50 l., Const. Ionescu 40 l., M. Nichitus 60 l., S. Nichitus 100 l., Ilie Bonches 50 l., M. Niculița 40 l., T. Odochian 100 l., N. Petrișor 10 l., S. Stirbu 40 l., Ior. Coneac 160 l., L. Poțanga 50 l., Par. Ioan Spănu 100 l., E. Bonches 50 l., N. Iacoban 50 l., A. Brad 50 l., I. Piticari 100 l., S. Nacu 30 l., Carp. Grigorescu 100 l., Martin Rusu 1500 lei, în total 5000 (cinci mii) Lei, — trimiși de-adreptul la Iași.

Dar prețios.

Lucrarea de care s'au apucat studenții la Iași și o duc înainte cu voință, — a deschis mai multe inimi spre dânsii. Ziarul „Universul“ a publicat un articol drept prețuitor al muncii lor și a făcut și el chemare către cei cu prindere și cu înțelegere, să vie într'ajutor frumoasei lucrări dela Iași (vezi l în „Foaia Interesantă“ Nr. 24 pe cere-l alăturăm azi).

Și ne spune „Universul“ că un întâi răsuneț la chemarea sa este acela, dl Dimitrie Gheorghiu, proprietarul unei indeprinderi de Instalațiuni tehnice (mașinării) din București (strada Schitu Maicelor 18), s'a înștiințat să facă gratuit (de cinste) toată instalația electrică a Căminului dela Iași (să le pună toate sârmele și lampel electrice în toată casa), dar, care face preț de multe zeci de mii la o casă așa de mare. — Foarte frumoasă pildă.

Zidari inimoși.

Măestrul zidar Ioan Berian din Orăștie (str. Fabricii, azi A. Mureșan) a venit la noi și ne-a făcut cunoscut, că e hotărât să meargă și dsa și încă doi soți de meserie și de inimă bună: măestri zidari Nicolae Florea și fratele saă George Florea, la Iași, să lucreze cel puțin o săptămână de cinste la Cămin. Ba de ne o ajuta Dumnezeu și ne-om însufleți de ce-om vedea acolo, poate vom lucra și mai mult, — și numai apoi vom lucra și pe o plată așa mai ușoară, după cum le-o fi lor puterea de a plăti. „Că mă gândesc, spunea fratele nostru Berian, căci câte săptămâni le perdem noi chiar în zadar: odată ploaie de nu poți lucra afară nimic, altă dată dai de o răceală, de o boală, și stai fără câștig, așa meargă dela noi o săptămână două și pentru un lucru așa de frumos ca acesta, că asta nu-i pentru noi vreme perdută, ci câștig mare sufletesc și un lucru de care ne-om aduce totdeauna cu drag aminte în viață“..

Frumos gândește și simte fratele Berian și cei de o părere și de o simțire cu el. Vor fi pomeniți cu laudă când se va scrie istoria acelu Cămin, care va rămânea de pomenire prin veacuri.

Facem cunoscut măestrilor zidari cari ar simți aplicare a merge și ei să ajute acolo, — că după-ace au ajutat, cât i-a lăsat inima, de cinste, — sunt primiți în lucru pe plată și li-se dă: quartir (casă), masă (hrana) și 130 Lei pe zi. Iar pentru dus și întors li-se dau bilete de tren cu preț de jumătate. Dar trebuie să se înștiințeze înainte că au voe de mers, ca să li-se trimită biletele de tren și să li se spună pe când ar fi bineveniți acolo.

Fână la 15 August se lucrează la betonarea fundamentelor, după 15 August se începe lucrarea de zidărie în fața pământului... Ai noștri dela Orăștie vor pleca în 15 sau 16 August.

NOUȚĂȚI

Menorocirea dela Curtici. „Tribuna Nouă“ din Arad aduce știrea unei mișcătoare menorociri întâmplată Sâmbăta trecută la Curtici. În acea zi aproape peste tot județul Arad s'a descărcat o furtună din cele mai grozave, făcând urlașe pagubă în câmp. — Ca și în alte părți ale țării.

Furtuna a prins în câmp un pluton (un „jug“) de soldați din Regimentul 1 „Roșiori“ (călărași) ce erau în marș spre Curtici. Văzând că l ajunge furtuna, ei au luat-o cu call la goană în căutarea unui adăpost. Dar furtuna și ploaia puternică i-a ajuns. La un loc, soldații, ca să scurte drumul, au luat-o peste o miriște, spre un adăpost ce-l vedeau în câmp. Dar fulgerele și bubuiturile cerului îi învăluiau tot mai tare. De odată o bubuitură urlașă ca o spargere de cer, cade asupra lor, și tot plutonul a fost răsturnat la pământ, call cu oameni cu tot. — După câteva minute de nesimțire, soldații începură a se trezi, și vedeau uimiți pe camarazii lor și call trântiți pe jos, alții fugind nebuni peste câmp... Unul însă nu s'a mai sculat: soldatul Dumitru Bătălosu sta întins peste calul său: și el și calul fuseseră trăzniți!

Edificiul Liceului „Kun“ din Orăștie, închis de mai marii săi, rămânând astfel gol, — a fost rechiziționat de comisia de rechiziție a județului, pe sama Liceului românesc „A. Vlaicu“.

În toamnă elevii vor intra aici.

Noua lege comunală și județană (Legea Administrativă) după care se vor conduce pe viitor comunele și județele, cu toate slujbele lor, cu drepturile și datorințele slujbașilor, a Reprezentantilor și a Primărilor (zise în legea nouă „Conziliu“ și „Delegație permanentă“), rânduite cu totul altfel ca în legea de pân'acum, —

tradusă pe limba poporului așa fel, od o poate înțelege și cel din urmă țaran, —

arătând și cum se fac alegerile comunale și județene, dreptul poporului în alegeri și față de toate deregătorile, — etc. —

se tipărește acum în Tipografia „Libertatea“ din Orăștie și la sfârșitul săptămânii viitoare va fi gata! E o cărticică de buzunar, drăguță, 12-13 coale de tipar, plină de lămuriri la fiecare Articul (§) ce e greu de înțeles. Se capătă la „Libertatea“ cu 30 Lei, trimisă franco-recomandat!

Banii se trimit înainte. Cu „ramburs“ nu lucrăm. Să se însoțească mai mulți dintr'o comună și să trimită pentru toți de odată.

Advocatul Dr. I. M. Gora

cu ziua de 1 Maiu 1925, și-a mutat biroul său de advocatură, (cancelăria de avocat) din Cluj la Brad (Piața Avram Iancu, în casele Timbuș), unde a început să dea consultații juridice (sfaturi în treburi de drept) în toate zilele. (413) 2-3

O întâmpinare DIN Chinda, președintele „Corporației Industriale“ din Deva, răspunde la cele publicate de noi în numărul trecut, despre petrecerea de după sărbare, — și spune că: cel-ce ne-a trimis știrea se vede că n'a

băgat de samă, dar au fost și două jocuri românești înainte de pauză, celelalte au fost jocuri internaționale și doar un ciardaș. Că Spak a ridicat scaunul asupra Românilor nu e adevărat.

Atâta e ce poate desmînți. Dar celelalte spuse în știre, nu le desminte nici dsa, — că cererea de după pauză a Românilor cum a fost de „patriotic“ primită de Spak și soții.

Încolo dl Chinda spune, că pe dsa (și cei de o simțire cu dsa) nu-l supără „csardăș“-ul deloc. Ei vreau „conlucrarea“ la dezvoltarea industriei și nu vrea să cadă în păcatele „regimului apus“..

Apoi asta e și cine a noastră, dl Chinda, că nu ne supără nimic ce e străin, suntem chiar fericiți că asupritorii de ieri ne „invrednicesc“ a ne primi acum printre ei, și nu știm cum să le umblăm mai mult în voie, ca nici să nu simțim că suntem în România... Să le pară numai un vis că pe aici e România, dar să se simțim tot ca și în Ungaria lor de bine... Această rătașă trebuie să ne iasă din cap.

Făină ieftină!

Dela renumita moară Birtler din Comloșul Bănățean a sosit la magazinul de făină lângă Baia de Aburi în Orăștie, un transport de făină cu preț ieftin prima calitate.

(471) 1-2

Comitetul „Cercului universitari din Huedoara“ s'a constituit în felul următor pe anul 1925-1926: Florea A. Beșan, președinte; Alexandru Rimbașiu, v. președinte; Ionel Albu, secretar; Tiberiu V. Rimbașiu, casier; Oct. Isacu și Ionel N. Suciu, censori; Alexandru Gostian, bibliotecar.

Politia la Manciu, la Deva? Dna Saveta Aldeș, soția măestrului pantofar Ioan Aldeș din Orăștie, venind în redacția noastră ne-a povestit, plină de mahnire, ce au pățit Lunii în 3 August la târgul de țară din Deva. Soțul dsale având bilet care-l dă drept a merge la târgurile din Deva, s'a dus și vola să-și așeze șatra pe locul unde știa că vin la rând Orăștienii, anume în data lângă Deveni, iar alte comune mai încolo. Dar locul lor era cuprins de Dobreni și așa dînsul și-a așezat șatra, fără murmur, mal încolo cu ceva, unde a găsit liber. După ce erau așezați, gata de a scoate marfa, iaca vine comisarul de poliție Csiki și sare cu gura pe măestrul Aldeș, că — cine l'a așezat acolo? Măestrul îi răspunde: Am fost la Poliție să vă caut pe Dv. să mi dați loc aci unde știți că e locul nostru, lângă Deveni, și nu v'am aflat. Așa m'am pus aci mal departe, unde era liber, dacă pe locul nostru văd puși pa alții.

Comisarul a început a răcnii pe el: „N'ai să te așezi aci!, aci nu-i lertat să îți pui șatra! Să te muți îndată de-aci!

— Dle comisar, a spus măestrul, dă-mi locul meu, care, uite, e cuprins de alții, și mă mut bucuros, dar alurea n'am unde mă duce!

Și a început comisarul a-l înjura

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

(215) 15-32

asa ca la cäsarma de — poliŃiŃti, cu vorbe spurcate Ńi spunindu-l tot mÄ Ńi tu, de se adunase lumea ca la comedie, — apoi a pus mÄna pe ŃatrÄ sÄ l-o rÄstoarne. MÄestru! a pus Ńi el mÄna pe ŃatrÄ sÄ n'o lase sÄ cadÄ. Atunci furiosul comisar Csiki, care sÄ vedea cÄ are mare grabÄ sÄ punÄ aci pe altcineva, Ńi fiind asmuŃat asupra mÄestrului AldeŃ, de un cismar ungar din vecini, cÄruia nu-i plÄcea cÄ se aŃeazÄ dl AldeŃ lÄngÄ el, — a sÄrit la mÄestru cu palmele Ńi i-a tras vre-o 4 palme de-a rÄsunat piaŃa! SoŃia dlui Aldea, s'a apropiat sÄ se punÄ intre el, atunci bruta a lovit-o cÄt a putut in faŃÄ Ńi pe dna AldeŃ, de i s'au umflat obrazul!, Ńi dl gurÄ vÄrsa ocÄri spurcate asupra lor, zicÄnd doamnei: InÄÄ Ńi tu vii sÄ te mesteci in lucru?!

Apoi chemÄnd 3 poliŃiŃti, i-a luat tot el, ca pe rÄufÄcÄtori, Ńi i-a dus la poliŃie, unde ne-aflÄnd pe mai marii sÄ-i, le-a dat drumul, Ńi i-a silit sÄ se mute de pe locul, pe care el zicea cÄ nu-i lertat sÄ se punÄ ŃatrÄ!

VÄzÄnd cÄ avem de lucru cu un volnic periculos, spune dna AldeŃ ne-am mutat cu Ńatra la marginea cea mai dinafÄrÄ a tÄrgului, unde nici n'am mai vÄndut nimic... InÄtÄ ce noi am plecat, pe locul pe care „nu era voe a se pune ŃatrÄ“, — domnul Csiki a pus pe alŃi negustori, cari se vede cÄ-i erau mai... „simpatici“... Ńtie dÄnsul binÄ de ce...

PlÄni de scÄrbÄ in sufletele noastre de aceastÄ purtare vrednicÄ de mijlocul Aziei, — de unde e de altfel pogorÄtor acest d. Csiki, — intrebÄm pe cei la putere in Deva: Pot ei inÄdui nepedepsite straŃnic aceste purtÄri sÄlbatece a poliŃiŃtilor de sub ochii lor, aci in oraŃul reŃedinŃÄ al judeŃului, care ar trebui sÄ fie model in toate?

Voesc cei cari trebuie sÄ inveŃe omenie pe toŃi Csiki-ii aceŃtia, ca Ńcoala lui Manciu sÄ se rÄspÄndeascÄ peste toatÄ Ńara? Nu se gÄndesc cÄ dacÄ acum furiosul Csiki a dat peste un RomÄn nelÄrtat de inÄduitor, care a suferit ca nu numai el, ci Ńi soŃia sa, sÄ fie pÄlmuitÄ in mijlocul tÄrgului de cÄtrÄ acest poliŃist, — apoi toŃi vor fi ca d. AldeŃ? Nu se gÄndesc cÄ alŃii, in locul lui AldeŃ, l'ar fi culcat pe Csiki aci in piaŃÄ, fÄrÄ ca judecÄtoria sÄ-l dea nici o zi inÄisoare pentru asta?

Nu e proaspÄtÄ pilda lui Corneliu CodrÄnu, care culcÄ la pÄmÄnt pe trei poliŃiŃti pentru sÄlbÄtÄcia cu care l'au atacat, Ńi judecÄta dreaptÄ nu-l clÄtinÄ nici un fir de pÄr din cap?

Pune-Ńi, cei chÄmaŃi, frÄu volnicilor, cÄ nu duc la bine!

Nu vreau sÄ ne Ńtie.

Ce cÄteazÄ agenŃii catolicizmului-maghiar, faŃÄ de noi.

Am avut de repeŃite ori durerea a arÄta cetitorilor acestor foi, cÄ catolicii (papistaŃii) din Ńara noastrÄ, se socot Ńi azi cu trup cu suflet lÄgaŃi de Ungaria, Ńi cÄ pe RomÄnia ei nu dau nimic, de ea nu vreau sÄ Ńtie, decÄt doar din fÄŃÄrie, ca sÄ nu-l dai afarÄ peste grÄniŃe.

AŃa ni s'-a arÄtat Glattfelder, vlÄdicul papistaŃ din TimiŃoara, aŃa MÄjlath dela Alba-Iulia, aŃa cel dÄle Oradea-Mare, aŃa peste tot locul. Catolicii papistaŃi sunt duŃmani de

moarte statului, ca Ńi neamului nostru romÄnesc.

SimŃÄmÄntul acesta al lor, ni l'au arÄtat zilele trecute, in chip de-adreptul prostesc, niŃte fleacuri de mueri dela SÄtmar. Nu spunem dela noi intÄmplarea. Ni-o povesteŃte gazeta Satu-Mare din SÄtmar, prin grÄlul dlui Darlu Pop, revizor Ńcolar, care, deŃi RomÄn greco-catolic, Ńine intÄi la neamul Ńi la statul sÄu romÄnesc, apoi la alte simŃÄmintÄ, — Ńi de aceea scrie foarte mÄhnit de ce a pÄŃit cu cÄlugÄriŃele dela Ńcoala cÄlugÄreascÄ papistaŃÄ de acolo.

Ńcoala de fete romano-catolicÄ are o zidire mare acolo Ńi o aripÄ intregÄ mare cÄt o cÄsarmÄ, stÄ de 2 ani de zile goalÄ, cÄ n'au pe cine mai bÄga in ea.

Statul romÄn a inŃlinŃat in SÄtmar o „Ńcoala Medie de fete“ (in locul „Ńcoalelor Civile“ ce le aveam in Ardeal pe vremea Ungurilor) Ńi o Ńcoala ProfesionalÄ de fete, unde se invaŃÄ lucruri foarte de folos in viaŃa unei femei, Ńi merge foarte bine aceastÄ Ńcoala ProfesionalÄ, fiind foarte cercetÄtÄ.

Dar statul n'a mai putut zidi atÄtea zidiri noi cÄte i s'au cerut Ńi i-se cer in Ardeal, in BÄnat, Ńi aiurea. De aceea mai la cu chirie, mai „rechiziŃionÄzÄ“ (ia Ńi fÄrÄ voia stÄpÄnilor) cÄte-o casÄ ce stÄ fÄrÄ rost Ńi ar fi potrivitÄ de Ńcoala.

Revizorul Ńcolar dela SÄtmar, dl Darlu Pop, nu s'a pus pe punctul de vedere al rechiziŃiei, ci, inŃoŃit de Directoara Ńcoalei Medii Ńi de medicul primar judeŃan, s'au dus la Directoara Ńcoalei celei goale a cÄlugÄriŃelor papistaŃe, Ńi au rugÄto cu vorbe bune, sÄ le deÄ in chirie aripa cea goalÄ a Ńcoalei lor, cÄ statul le va plÄti ce se cade.

Care nu le-a fost mirarea cÄnd directoara catolicÄ, Maria Edita, le-a rÄspuns scurt Ńi respingÄtor cÄ: Nu! Nu li-se dÄ!

Iar cÄnd dl Pop a adus vorba de alte treburi ale Ńcoalei de sub conducerea maicei catolice, Ńi a spus cÄ Ńcoala lor ar trebui acum sÄ inveŃe romÄneŃte, fiind in RomÄnia, — aŃa precum au inväŃat ungureŃte cÄt a fost pe aici Ungaria, — directoara papistaŃÄ i-a rÄspuns foarte inÄÄmfÄtÄ Ńi inŃepÄtÄ, cÄ: „Nu! Ele, cÄlugÄriŃele, nu invaŃÄ in Ńcoalele lor in altÄ limbÄ, decÄt in cea ungureascÄ!“

Ńi oaspeŃii romÄni au trebuit sÄ inÄhiŃÄ inÄÄmfÄta primire Ńi sÄ plece ca opariŃi, ca Ńi cum s'ar afla intr'un stat strein, in care el, RomÄnii, sunt numai suferiŃi, Ńi cu hotÄrire respinŃii!

Ńi doar, spune dl Darlu Pop, casele acelea nici nu-s fÄcute de altcineva, decÄt de oraŃul SÄtmar, care inŃÄ, filÄdcÄ ei, Ungurii, se simŃÄu una cu papistaŃii, le-au lÄsat aŃa ca de „uric“, ca de tot, lor, nu a mai pÄŃit oraŃul ca stÄpÄn.

Acum se vor scormoni documentele Ńi se va stabili cine e adevÄratul stÄpÄn al caselor?, Ńi, — dupÄ toate semnele, — trufÄŃele cÄ-Ńi inÄhipue cÄ ele-s acolo in o cetÄte de cleŃtar din care nu le poate scoate nici un zmÄu pÄmÄntean, — vor fi trimise la plimbare pe mÄturÄ, spre impÄrÄŃia inÄÄmfÄrii lor rÄtÄcite.

Noi nu ne putem mira din destul de umilrile pe cari stÄpÄnirea romÄneascÄ le suferÄ in Ńara sa, cÄnd dela Catolicii maghiari, cÄnd dela Jidani, cÄnd dela amÄndoi!

VeŃi cheltui mai puŃin

pentru cafeaua dv., dacÄ o veŃi prepara cu *Enrilo* in loc de cafea boabe. Cafeaua boabe se inlocueŃte miÄunat cu *Enrilo*. El e mai tare, mai aromatic, Ńi afarÄ de aceasta mai estÄn. Pentru calitatea acestei specialitÄŃi garanteazÄ renumele mondial al producÄtorilor: al firmei

(449) 3—14 **Heinrich Franck Söhne.**

MulŃumitÄ.

La Petrecerea de varÄ arÄngeatÄ de Reuniunea Mes. RomÄni din OrÄŃtie in 5 Iulie 1925, au binevoit a supra-solvi urmÄtorii d-ni: I. Lupan 200 lei; Ferd. Stern 150 lei; — Dr. R. Debo, A. GrÄdina, R. SpudercÄ, P. Androne, I. HertÄ, D-na Elena Pop din Cichago (America), cÄte 100 lei; — L. Herlea, Ńeful PoliŃiei, A. Demian, Dir. Liceului „A. Vlaicu“ din loc, cÄte 90 lei; — Zsh. Stanciu, prof., T. Vulpe Ńi Manole Secuiu, cÄte 80 lei; — D. Martin, 60 lei; — D. Jurca, 50 lei; — A. Oprean, Gh. Cloca, Arthur Schmidt, E. Speil, S. CÄrpiniŃan, cÄte 40 lei; — N. Branga, Kartmann, M. K. Schmidt, cÄte 30 lei; — V. NecŃa, prof., S. Ciu-maŃ, prof., I. KovÄcs, Ilie Oancea, L. Hegedüs, N. Stiber, S. VinŃan, preot, I. Rodeanu, prof., S. Vlad, dir. la „Ardeleana“, M. Breckner, Dolf Rehner, G. Bauman, Schönhardt, I. Fincu, mÄrar, R. Antoni, P. Enyedi, cÄte 20 lei; — I. Miclea, N. Metea, F. Schiopu, A. Balomiri, Wachel J., M. Paul, Simion Corvin, V. PÄcurar, preot, P. Ńponor, Ńi G. Suciu, cÄte 10 lei.

Li-se aduce Ńi pe aceastÄ cale cele mai vii mulŃumiri.

Comitetul.

Pistrui Ńi alunele

se pot indepÄrta prin folosinŃa cremei Ńi sÄpunului „VIOLA“. Se cÄpÄtÄ la Farmacia Weiss TimiŃoara I. PiaŃa Unirei Nr. 23. (193) 23—25

Comerciant harnic,

RomÄn, de 33 ani, cÄsÄtorit, do-reŃte post durabil ca vÄnzÄtor eri ConducÄtor la vre-o CooperativÄ in branga de coloniale Ńi mÄrunŃÄuri, pentru 1 Septembrie. ReŃiectezÄ numai la posturi serioase. AdresaŃi-vÄ la ziar sub „Bun VÄnzÄtor“. (459) 3—3

De vÄnzare:

un Locomobil de 4 Puteri, 7 Atmosfere, fabricat „Ruston“, e de vÄnzare la subscribul. PreŃul: 15.000 Lei. (441) 6—6

Sabin Papiu.

AlbÄulia, str. Sf. Nicolae 37

MenagerÄ, femei despÄrŃitÄ, de 40 ani, sÄnÄtoasÄ, Ńtie 3 limbi: romÄneŃte, nemŃeŃte Ńi ungureŃte, — cautÄ loc de menagerÄ, conducÄtoare de gospodÄrie, la casa unui domn ori doamnÄ singurÄ. A se scrie pe adresa:

(469) 1—1 **Iosif MartonoŃi**
(pentru Ekaterina FaskaŃ)
BÄcia, p. Simeria (jud. Hunedoara).

CasÄ Ńi moŃie!

In comuna PetriŃ (jud. Arad) Casa Ńi moŃia rÄsposatei vÄd. preo-teasÄ CHINEZ, se vinde prin licitaŃie publicÄ, din mÄnÄ liberÄ, la 15 August 1925 (in ziua de SÄntÄ-MÄrie) ora 2 dupÄ amiaz la casa comunalÄ in PetriŃ.

Casa are 3 camere (odÄi) 1 bucÄtÄrie, 1 cÄmarÄ Ńi pivniŃÄ, cu grÄdinÄ mare. BucÄtÄrie de varÄ, Ńopron, grajd, ŃurÄ, bucÄtÄrie pentru copt, coclÄ de porci, fÄntÄnÄ in curte, 1 grÄdinÄ mare in comuna SÄliŃtea-PetriŃului, jud. Arad. MoŃie stÄ din pÄmÄnt arÄtor, fÄnaŃ Ńi pÄ-dure in PetriŃ, cca 10 JugÄre. Se vinde la olatÄ sau Ńi in pÄrŃi.

MoŃtenitorii rÄsposatului:
(466) 2—2 preot ANDREI CHINEZ.

NOVOTNY
TURNÄTORIE DE CLOPOTE
GLOCKENGIESSEREI
HARANGÖNTÖDE
TIMISOARA

(322) 3—4

Tabele de asbest „METEOR“

ale FabricÄi de eternit din OŃorheiu, judeŃ. Bihor sunt cele mai durabile.

AcoperemÄntul nu are nevoie de inÄrijire Ńi reparÄre, e mai bun Ńi mai ieftin ca cel de tinichea.

Se capÄtÄ la:

„**FERÄRIA**“ s. a. in Cluj

(386) Calea Victoriei, 29, telefon 4—40, 347. 6—10